

završava popisom nagrada, zahvalnica i priznanja koje su dobili nastavnici i studenti Odjela.

Monografija *Sto godina učiteljskog obrazovanja u Gospiću* čini povijesnu sintezu jednoga dijela učiteljskoga obrazovanja u Hrvatskoj. Uz korištenje arhivskoga gradiva, privatnih izvora, osobnih sjećanja i mnoštvo fotografija, u punini je opisala razvoj učiteljskoga obrazovanja u Gospiću te su uspješno navedene sve promjene koje je prolazio učiteljski sustav u sto godina postojanja. Jasnoća pisanja čini knjigu prikladnom za povjesničare i ostale istraživače, ali i za sve one koji žele saznati više o povijesti učiteljske profesije. Zaključno, ovom monografijom dano je priznanje svim učiteljicama i učiteljima Gospića i Like koji su odgojili, odgajaju i odgojit će još mnoge generacije učenika.

Jelena Miholić Madunović

Domagoj Sremić i sur. 100 godina Gimnazije Sisak : 1919. – 2019. Sisak: Aura, 2019., 540 str.

Godine 2019. Gimnazija Sisak proslavila je stotu godišnjicu osnutka, a tim povodom tiskana je i prigodna monografija *100 godina Gimnazije Sisak : 1919. – 2019.* grupe autora i suradnika (Domagoj Sremić, Vlatko Čakširan, Vesna Rogulja Mart, Blaženka Krznarić-Stuparić, Marijana Milas, Boris Majić, Igor Božičević i Darija Hanž). Tvrdo ukoričena monografija na više od 500 stranica tekstualno i vizualno iscrpno i zanimljivo predstavlja bogatu stogodišnju povijest Gimnazije.

Monografija je podijeljena na šest tematskih cjelina: “Uvodne riječi”, “Povijest Gimnazije Sisak”, “Njihove su karijere na ponos Gimnazije Sisak”, “Maturanti Gimnazije Sisak”, “Recenzentski osvrt” i “Oni su podržali jubilej Gimnazije Sisak”. Poglavlja upotpunjuju brojne fotografije portreta profesora, skupne fotografije profesora i učenika te fotografije raznih školskih dokumenata, koje i vizualno daju uvid u stoljetnu povijest škole.

Poglavlje “Povijest Gimnazije Sisak” očekivano čini najveći dio knjige, a zajednički je autorski rad dr. sc. Domagoja Sremića, koji je obradio razdoblja 1919. – 1945. i 1991. – 2019., i dr. sc. Vlatka Čakširana za razdoblje od 1946. do 1991. godine. Čitavo poglavlje pisano je prema konceptu dvojnosti. Naime, da bi se lakše razumio ustroj i rad Gimnazije u određenom razdoblju, autori su najprije kao uvod prikazali šire društveno-ekonomsko-političke prilike na državnoj razini unutar kojih je opisano djelovanje škole, što čitatelju koji nije detaljno upoznat s brojnim reformama i promjenama koje su se događale tijekom jednoga stoljeća itekako omogućuje bolje razumijevanje načina rada škole (broj razreda u početku rada Gimnazije, promjena imena, izmjene u nastavnim planovima i programima i dr.).

Sremić je na početku dao sažeti prikaz čitave povijesti sisačkoga školstva od prvih zapisa o školstvu na sisačkom području u srednjem vijeku do osnutka Gimnazije 1919., oslanjajući se pritom na referentnu literaturu, u kojoj je uvelike zastupljena

Povijest školstva i pedagogije u Hrvatskoj Dragutina Frankovića iz 1958. i *Građa za povijest školstva* Antuna Cuvaja iz 1912., koje su, iako davno napisane, zbog svojega vrijednog sadržaja i opisanih izvora i dalje nezaobilazna literatura za svakoga ozbiljnog istraživača povijesti školstva.

Period od 1919. do 1942. autor je podijelio na dva dijela: 1919. – 1929. i 1929. – 1942., koja se i sama nameću, odnosno definirana su društvenim i političkim promjenama. Oslanjajući se u prvom redu na izvore kao što su *Jubilarno izvješće Državne realne gimnazije u Sisku 1919. – 1944.* i arhivski fond Državna realna gimnazija Sisak 1937. – 1952. u Državnom arhivu u Sisku, prikazana je detaljna slika nastajanja, ustroja i rada Gimnazije od ideje o osnutku do početka rada 1919., uz vrijedne priloge poput kronološkoga prikaza upravitelja škole od 1919. do 1940., abecednoga popisa svih nastavnika i predmeta koje su predavali, a upotpunjena je fotografijama portreta pojedinih profesora. Detaljno su opisane školske i izvanškolske aktivnosti kao što su đачki izleti, nastanak i djelovanje školskih udruga i društava te općenito uloga škole u društvenom životu cijeloga sisačkoga područja. Prikazana je i detaljno obrađena i izgradnja nove školske zgrade, a korišteni su podatci iz arhivskoga fonda Gradsko poglavarstvo Sisak, Zapisnici sjednica gospodarskog zastupstva u Sisku 1927. – 1929. u Državnom arhivu u Sisku.

Čakširan je imao nezavidan zadatak opisivanja dugoga razdoblja od 1949. do 1991. s brojnim društveno-ekonomsko-političkim promjenama, koji je, možemo ustvrditi, vrlo dobro i detaljno ispunio. Zahvaljujući sačuvanom i dostupnom arhivskom gradivu, prije svega zapisnicima sjednica nastavnčkoga vijeća, školskih odbora, nastavnčkoga zbora i raznim školskim izvještajima iz Arhiva Gimnazije, upotpunjenom drugom referentnom literaturom, rad i život Gimnazije Sisak prikazani su na zanimljiv način koji će kod svakoga čitatelja, pa i onoga tko nema nikakvu vezu s Gimnazijom, pobuditi pozornost i interes za napisano. S obzirom na brojnost gradiva, autor je izdvojio zanimljive primjere pomoću kojih je prikazao sve okolnosti u kojima je Gimnazija tada radila. Koliko su se promjene brzo događale, barem u prvim poslijeratnim godinama, može se vidjeti i na primjeru rada škole, koja je u pet godina promijenila pet ravnatelja/direktora, ali i profesora i učenika, koji su, prema pisanju, preko osnovanih društava i sekcija škole (literarna, dramska, folklorna, pjevačka, sportska...) nastojali pridonijeti kvaliteti života u Sisku. Detaljno je opisan i problem dotrajaloga namještaja, nastavnih sredstava i pomagala kao i manjak prostora u vrijeme kada je Gimnazija dijelila zgradu s još nekoliko škola (osnovnom i srednjom strukovnom) i raznim tečajevima. Opisan je i suživot Gimnazije s tada vrlo živim sisačkim gospodarstvom, kada su sisačke tvornice potpomagale Gimnaziju novčanim donacijama ili opremanjem školskih učionica i laboratorija. Zanimljiv je podatak da je škola dobila dvoranu za tjelesni odgoj tek 1973. godine.

Povijest i rad škole prikazani su i pregledom dnevnoga tiska, najviše novina *Jedinstvo*, koje su vrlo detaljno, zanimljivo i ponešto drugačije u odnosu na školsku dokumentaciju zabilježile rad škole. Zahvaljujući izdvojenim novinskim izvještajima gotovo se mogu nanovo proživjeti sve "tegobe" tadašnjih gimnazijalaca, koji su bili

primorani poštovati, za današnje prilike pomalo smiješna, pravila i norme, za čije su kršenje bili i sankcionirani.

Prikazana je i reforma, odnosno preustroj Gimnazije Sisak u Centar usmjerenog obrazovanja (CUO) “Vladimir Majder Kurt”, što je Čakširan lijepo sažeo u rečenici: “Usmjerenno obrazovanje karakteriziraju dvije faze obrazovanja – početak i kraj” (str. 205). I ovaj dio završava abecednim prikazom djelatnika Gimnazije i CUO “Vladimir Majder Kurt”, a ravnatelji su izdvojeni i popisani kronološki.

Djelovanje sisačke gimnazije od 1992. do 2019. predstavljeno je preko legislative prema kojoj je ustrojen ponovni rad gimnazija u Hrvatskoj te raznih dokumenata o njezinoj organizaciji i radu. Poglavlje je zaokruženo fotografijama profesora i učenika te abecednim popisom djelatnika Gimnazije Sisak u tom razdoblju. Posebno su opisani svi važni projekti i udruge Gimnazije, suradnja s drugim odgojno-obrazovnim institucijama, rad školskih klubova, školskih udruga i zadruga, kao i smotre i nagrade koje su učenici Gimnazije ostvarili tijekom školovanja iz gotovo svih nastavnih predmeta.

Poglavlje “Njihove su karijere na ponos Gimnazije Sisak” donosi pregled kratkih biografija bivših sisačkih gimnazijalaca koji su ostvarili uspješnu karijeru u nekom od područja jezika i književnosti, znanosti, likovne umjetnosti, glazbe, plesa, estrade, sporta te u politici i akademskim krugovima.

Monografija završava popisom svih maturanata Gimnazije Sisak od školske godine 1924./25. do 2018./19.

Možemo ustvrditi da je monografija *100 godina Gimnazije Sisak* nagrada svima koji su polazili ovu školu kao vrijedno sjećanje na sve prilike i neprilike u kojima je ona djelovala. Prigovoriti bi se možda moglo tek na nedostatak jedinstvenoga popisa korištene literature i arhivskoga gradiva te nedosljednost u potpisu/opisu slikovnoga materijala, gdje čitatelj pojedine informacije ipak mora potražiti u tekstu.

Sanja Nekić

Lidija Dujić. *Zovu ih književnicama.* Zagreb: Mala zvona; Sveučilište Sjever, 2019., 153 str.

Sveučilišna profesorica, urednica i književnica Lidija Dujić autorica je brojnih znanstvenih radova o temi ženskoga pisma u hrvatskoj književnosti, a 2011. u biblioteci *U prvom licu* izdaje djelomično prerađenu doktorsku disertaciju (*Kontrapunkt tradicije hrvatske ženske književnosti – Od mita o Cvijeti Zuzorić do autobiografske trilogije Irene Vrkljan*) pod nazivom *Ženskom stranom hrvatske književnosti*. Parnjakom toj knjizi određuje svoje novo djelo naslova *Zovu ih književnicama*, objavljeno u istoj biblioteci. Želeći ih osloboditi stereotipa kojim su obilježene u povijestima književnosti, Lidija Dujić proučava ženski književni trolist koji čine Dragojla Jarnević, Jagoda Truhelka i Ivana Brlić-Mažuranić povezujući njihovu kreativnu proizvodnju i društveni kontekst u kojem žive. Pita se što se događa na kraju 19. stoljeća, kada se žena koja do tada sjedi u naslonjaču premješta za radni stol, odnosno “što se događa s kapacitetom